

Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking

**VCM-ENQUETE
OPERATIONELE STAND VAN ZAKEN
MESTVERWERKING IN VLAANDEREN
2010**

Juli 2011

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	1
INLEIDING.....	2
1. RESPONS	3
2. OPERATIONELE STAND VAN ZAKEN (PERIODE VAN 1 JANUARI 2010 TOT 31 DECEMBER 2010).....	4
2.1. Operationele mestverwerkingscapaciteit	4
2.2. Aantal mestverwerkingsbedrijven en geografische spreiding	6
2.3. Provinciale indeling van de mestverwerkingscapaciteit	9
2.4. Soorten technieken	11
3. VERGELIJKING OPERATIONELE EN BESCHIKBARE CAPACITEIT	14
4. EVOLUTIE VAN DE OPERATIONELE MESTVERWERKINGSCAPACITEIT IN VLAANDEREN.....	17
Bijlagen.....	22

SAMENVATTING

Uit de resultaten van de recentste VCM-enquête blijkt dat er in 2010 in Vlaanderen ongeveer 23 miljoen kg stikstof uit dierlijke mest werd verwerkt. Ongeveer 11 miljoen kg van de verwerkte stikstof werd gerealiseerd door de export van ruwe en verwerkte pluimveemest, terwijl 10,2 miljoen kg van de verwerkte stikstof gerealiseerd werd via de verwerking van varkensmest. De enquêteringsperiode werd dit jaar gewijzigd, een vergelijking met de vorige enquête (periode juli 2009 tot juni 2010) is daarom niet representatief aangezien beide periodes deels overlappen. In vergelijking met de resultaten van de VCM-enquête van 2009 (periode tussen 1 juli 2008 en 30 juni 2009) is de operationele mestverwerkingscapaciteit met ongeveer 1,5 miljoen kg stikstof toegenomen.

In vergelijking met de voorgaande jaren is er een stijging van de verwerking van varkensmest maar een daling van de export van behandelde pluimveemest. De stijging in verwerkte varkensmest is voornamelijk te verklaren door het opstarten van een aantal nieuwe biologische mestverwerkingsinstallaties en vergistingsinstallaties met nageschakelde technieken. De export van onbehandelde pluimveemest nam opnieuw toe.

Vlaanderen telt momenteel 112 operationele mestverwerkingsinstallaties, waarvan er zich ongeveer 60% in West-Vlaanderen situeren. 101 daarvan zijn vaste installaties, ingeplant in agrarisch gebied. 10 installaties zijn gevestigd op een industrieterrein, terwijl nog op slechts 1 landbouwbedrijf mest verwerkt wordt via een mobiele installatie.

De meest toegepaste techniek is de biologie, een techniek voor de verwijdering van stikstof uit de dunne fractie van vooral varkensmest na scheiding. Dit jaar werd voor het eerst meer stikstof verwijderd in biologieën dan in biothermische drooginstallaties waar pluimveemest samen met dikke fractie van varkensmest wordt behandeld. Biothermische drooginstallaties blijven wel de grootste fosforverwerkers.

Copyright/Disclaimer

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het VCMvzw veelevoudig en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of het reproduceren ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of voor eigen oefening, studie of gebruik, welk(e) niet strikt privé van aard is.

INLEIDING

Het VCM schetst jaarlijks aan de hand van haar enquête een beeld van de mestverwerkingscapaciteit in Vlaanderen en de mestverwerkingstechnieken die vandaag operationeel zijn. Hiervoor worden alle houders van een milieuvergunning voor mestverwerking en de bedrijven die een milieuvergunningsaanvraag lopende of in voorbereiding hebben, aangeschreven.

Aan de hand van de gegevens uit deze enquête wordt de beschikbare en de operationele mestverwerkingscapaciteit berekend.

- Vergunde mestverwerkingscapaciteit: het aantal ton mest waarvoor een milieuvergunning voor verwerking is toegekend.
- Beschikbare mestverwerkingscapaciteit: het aantal ton mest waarvoor een operationele verwerkingsinstallatie beschikbaar is, m.a.w. het aantal ton mest dat in de gebouwde, operationele installatie maximaal verwerkt kan worden wanneer ze op volle capaciteit draait.
- Operationele mestverwerkingscapaciteit: het aantal ton mest dat effectief verwerkt is.

In het kader van deze enquête wordt enkel de milieuvergunning in rekening gebracht. De meeste mestverwerkingsinstallaties (met uitzondering van de mobiele systemen of de installaties die binnen bestaande gebouwen worden opgesteld) dienen tevens over een stedenbouwkundige vergunning te beschikken.

Bij het berekenen van de operationele mestverwerkingscapaciteit wordt enkel de verwerkte mest in rekening gebracht. De bewerking van mest wordt in deze enquête buiten beschouwing gelaten. De mest is verwerkt wanneer de nutriënten niet op Vlaamse landbouwgrond terechtkomen. Hiervoor bestaan er wetmatig verschillende mogelijkheden. Een eerste mogelijkheid is de export van ruwe pluimveemest of paardenmest. In het voorjaar van 2010 kwam er de mogelijkheid bij om ruwe varkensmest onder bepaalde voorwaarden naar Nederlandse landbouwgronden te exporteren. Een tweede mogelijkheid is de behandeling van mest tot een exportwaardig eindproduct. Behandelde dierlijke mest kan ook afgezet worden in tuinen, parken en plantsoenen. Een vierde mogelijkheid is de omzetting van stikstof naar het milieuneutrale stikstofgas N₂. Tot slot behoort de omzetting van dierlijke mestnutriënten naar kunstmeststoffen tot de mogelijkheden. Bij het berekenen van de operationele mestverwerkingscapaciteit van Vlaanderen wordt de verwerking van buitenlandse mest en andere organische materialen in de Vlaamse verwerkingsinstallaties niet mee in rekening gebracht.

In het kader van deze enquête worden tevens de substraatbereiders (producenten en leveranciers van substraat aan champignonkwekerijen) bevroegd. Hierbij wordt rekening gehouden met de hoeveelheid pluimveemest en paardenmest die via deze bedrijven verwerkt wordt. Enkel de niet-buitenlandse pluimveemest en paardenmest wordt in deze enquête opgenomen bij de operationele capaciteit.

1. RESPONS

Dit jaar kon de enquête opnieuw elektronisch worden ingevuld. De bedrijven kregen een persoonlijke toegangscode toegestuurd waarmee ze konden inloggen op de enquête en hun persoonlijke gegevens inladen. In totaal werden 199 bedrijven aangeschreven met de vraag om de enquête online via de VCM website in te vullen. Van de 199 aangeschreven bedrijven hebben 9 bedrijven laten weten dat ze geen mest (meer) verwerken, 7 bedrijven waren niet operationeel vorig jaar. Van de overige 183 hebben 88 bedrijven de enquête online ingevuld. De overige 95 bedrijven die tot dan niet gereageerd hadden, werden telefonisch gecontacteerd. De gegevens bekomen via telefoon werden online ingevuld door het VCM secretariaat. 10 bedrijven waren niet te bereiken. In totaal werden de gegevens van 180 bedrijven in de enquête opgenomen.

2. OPERATIONELE STAND VAN ZAKEN (PERIODE VAN 1 JANUARI 2010 TOT 31 DECEMBER 2010)

2.1. Operationele mestverwerkingscapaciteit

Vlaanderen had in de beschouwde periode een **operationele mestverwerkingscapaciteit van 23 miljoen kg N**. De operationele mestverwerkingscapaciteit wordt voor 48% gerealiseerd door de verwerking van pluimveemest (6,9 miljoen kg N) en de export van ruwe pluimveemest (4,2 miljoen kg N). De verwerking van varkensmest levert een operationele capaciteit van 10,2 miljoen kg N op (44%). Sinds het voorjaar van 2010 kon ook ruwe varkensmest onder bepaalde voorwaarden geëxporteerd worden naar Nederlandse landbouwgronden, dit leverde 376.000 kg N (2%) verwerkingscapaciteit op. De overige 6% verwerkingscapaciteit (1,4 miljoen kg N) werd ingevuld door verwerking van rundvee-, paarden- en andere mest.

In Tabel 1 worden de door de mestverwerkers opgegeven verwerkte tonnages van dierlijke mest weergegeven per mestsoort, samen met de door het VCM berekende verwerkte hoeveelheden stikstof en fosfaat (richtcijfers, zie Tabel 2). Voor varkensmest wordt daarbij een onderscheid gemaakt tussen totale verwerking van ruwe varkensmest, verwerking van dunne fractie, verwerking van dikke fractie en export van ruwe varkensmest. Onder de totale verwerking van varkensmest wordt de capaciteit gerekend van installaties waar mest gedroogd wordt of waar meerdere technieken na elkaar toegepast worden zodat een volledige verwerking gerealiseerd wordt. De mest die in vergistingsinstallaties met nageschakelde technieken verwerkt wordt (via biologische verwerking van de dunne fractie digestaat, compostering/droging van ruw digestaat/dikke fractie digestaat), wordt onder de respectievelijke mestfracties meegerekend. Zo wordt de varkensmest die verwerkt wordt in vergistingsinstallaties waarvan het digestaat na behandeling rechtstreeks en integraal geëxporteerd wordt, meegerekend bij totaalverwerking varkensmest. Het digestaat dat niet op de site zelf, maar door een andere verwerkingsinstallatie wordt nabehandeld (vb bij een biologische verwerking of compostering in de buurt), wordt gerekend bij 'andere mest' aangezien de exacte samenstelling hiervan niet gekend was.

De verwerking van dikke fractie van varkensmest is uitgedrukt in ton dikke fractie. Bij de andere mestsoorten en mestfracties is de capaciteit weergegeven in ton ruwe mest.

Pluimveemest kan volgens de Europese Verordening 1774/2002 als ruwe mest geëxporteerd worden. De nutriënten uit de geëxporteerde ruwe pluimveemest worden, volgens de definitie van mestverwerking in het Mestdecreet, aanzien als verwerkt. Pluimveemest die ruw geëxporteerd wordt, komt ofwel terecht op landbouwgronden ofwel in buitenlandse verwerkingsinstallaties.

In het voorjaar van 2010 kwam er de mogelijkheid bij om ruwe varkensmest naar Nederlandse landbouwgronden te exporteren. De Nederlandse en Belgische overheden werkten hiertoe een akkoord uit binnen de vereisten van de VO 1774/2002. Het Mestdecreet werd gewijzigd zodat ook dit aanzien wordt als verwerkt.

Tabel 1: De operationele mestverwerkingscapaciteit in Vlaanderen (kalenderjaar 2010) uitgedrukt in ton ruwe mest en de overeenkomstige verwerkte hoeveelheid stikstof (kg) en fosfaat (kg) op basis van richtcijfers (Tabel 2)

		ton ruwe mest	kg N	kg P2O5
Varkensmest	Totale verwerking	181.996	1.493.482	850.984
	Verwerking dunne fractie	1.329.229	6.687.923	2.186
	Verwerking dikke fractie ^a	163.062	2.005.662	1.868.692
	Export ruwe mest ^b	46.420	376.000	208.889
Pluimveemest	Verwerking	254.969	6.879.063	5.010.142
	Export ruwe mest ^b	138.000	4.192.716	2.945.395
Rundveemest		70.678	335.287	44.144
Kalvergier		21.971	65.913	1.170
Paardenmest		97.184	492.721	249.762
Andere mest ^c		70.453	489.044	644.040
TOTAAL		2.373.962	23.017.811	11.825.424

a Uitgedrukt in ton dikke fractie van varkensmest

b bron: VLM-Mestbank mei 2011

c Andere mest: digestaat, mest van nertsen en champost

Voor het berekenen van de hoeveelheid verwerkte stikstof en fosfaat per ton ruwe mest werden voor de verschillende mestsoorten en de verschillende mestfracties gemiddelde richtcijfers gebruikt, zoals weergegeven in Tabel 2. Deze richtcijfers zijn gebaseerd op gegevens uit het rapport "Best Beschikbare Technieken (BBT) voor Mestverwerking" (VITO, 2007), richtwaarden aangegeven door de VLM-Mestbank en verwerkingspercentages, zoals doorgegeven door de geënquêteerde bedrijven. Dit zijn bijgevolg forfaitaire richtcijfers, op basis van forfaitaire mestinhouden.

Tabel 2: Richtcijfers, gebruikt voor het berekenen van de hoeveelheid verwerkte stikstof en fosfaat per ton ruwe mest

		kg N verwerkt per ton	kg P2O5 verwerkt per ton	
Varkensmest	Totale verwerking	8,1	4,5	
	Verwerking dunne fractie	Biologische behandeling	5	0
		Bekalking	3,55	0
		Elektrolyse	5,31	2,77
		Filtratie	0,49	0,5
		Biologische behandeling + constructed wetlands	6,48	0
	Verwerking dikke fractie	12,3	11,46	
Rundveemest	Totale verwerking	4,8	1,4	
	Verwerking dunne fractie	4,4	0	
	Verwerking dikke fractie	7,3	3,6	
Kalvergier		3	1,3	
Digestaat	Verwerking ruw digestaat	6,75	4,2	
	Verwerking dikke fractie	12,13	22,68	
	Verwerking dunne fractie	3,47	1,43	
Pluimveemest		26,98	19,65	
Paardenmest		5,07	2,57	
Nertsenmest		9,5	33	
Champost		6,4	4	

2.2. Aantal mestverwerkingsbedrijven en geografische spreiding

In Vlaanderen doen momenteel **112 bedrijven** aan mestverwerking (Tabel 3). 101 daarvan zijn **vaste installaties**, ingeplant in agrarisch gebied. 10 installaties zijn ingeplant op een bedrijventerrein, waarbij de mest van tientallen veehouders centraal verwerkt wordt. Slechts 1 landbouwbedrijf past nog **mobiele verwerking** toe, waarbij een installatie van het ene bedrijf naar het andere getransporteerd wordt om gedurende een bepaalde periode tijdens het jaar de mest op dat bedrijf te verwerken.

Van de 112 operationele mestverwerkingsprojecten werken er zes in coöperatief verband.

In Tabel 3 worden de aantallen operationele mestverwerkingsbedrijven per provincie weergegeven met een indeling volgens de bedrijfsvorm en inplantingsplaats. In Figuur 1 wordt de geografische situering van de diverse operationele bedrijven in Vlaanderen weergegeven.

Tabel 3: Het aantal operationele mestverwerkingsinstallaties per provincie en ingedeeld naar bedrijfsvorm en inplantingsplaats

	Antwerpen	Limburg	Oost-Vl.	VI-Br.	West-Vl.	TOTAAL
Vaste installatie in agrarisch gebied ^a	22	5	11	3	60	101
Vaste installatie op een bedrijventerrein	1	2	1		6	10
Mobiele installatie op landbouwbedrijf	1					1
Totaal aantal operationele installaties	24	7	12	3	66	112

^a al de op de gewestplannen, plannen van aanleg en ruimtelijke uitvoeringsplannen aangegeven

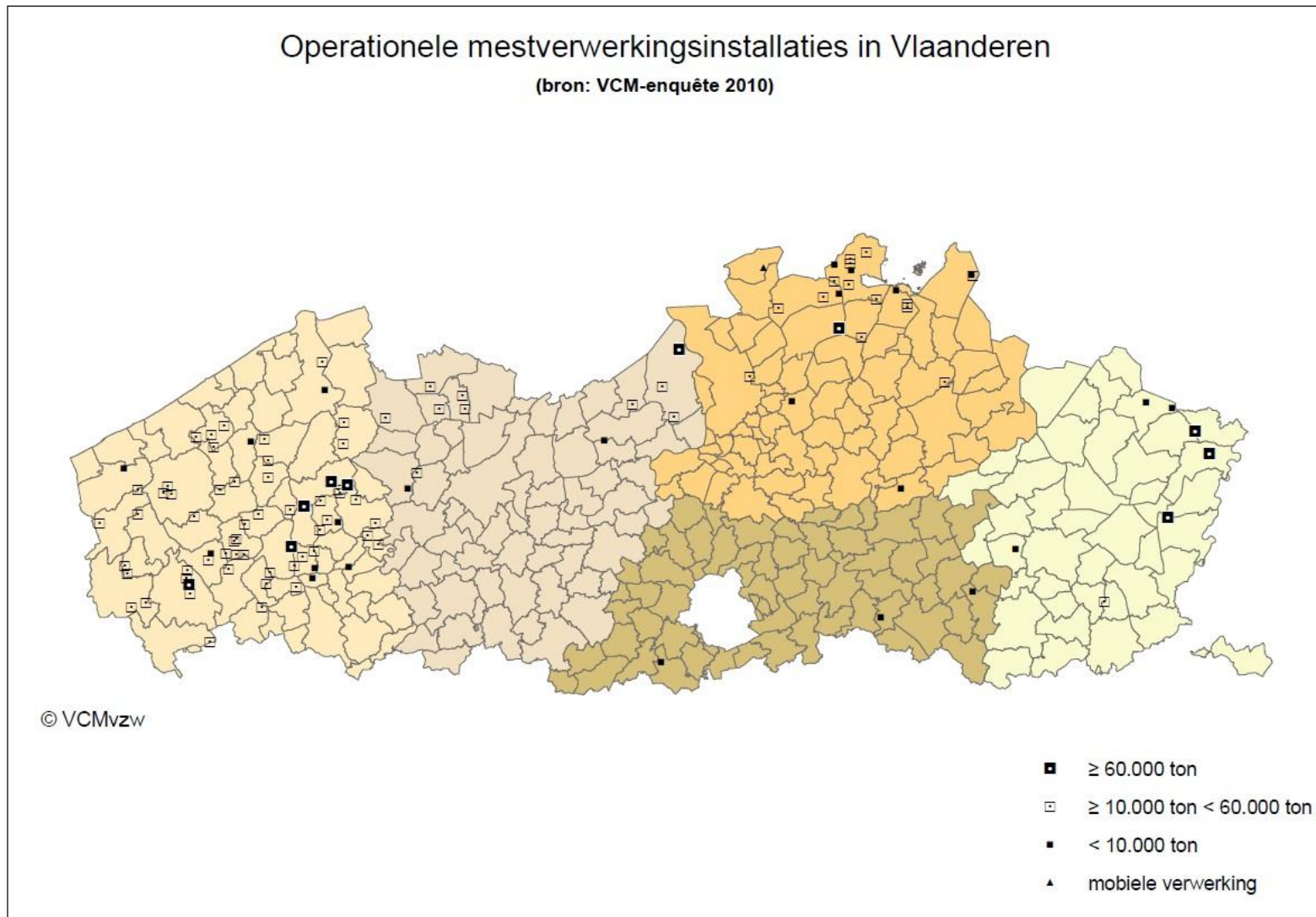
gebieden bestemd voor de landbouw in de ruime zin, zoals agrarisch gebied, landschappelijk waardevol agrarisch gebied, agrarisch gebied met ecologische waarde, enzovoort.

In vergelijking met de vorige enquêteringsperiode (juli 2009 - juni 2010) is het **totaal aantal** operationele installaties **gedaald** van 118 naar 112. Deze evolutie wordt als volgt verklaard:

- In de 2de helft van 2010 zijn er 2 nieuwe installaties opgestart, 5 bestaande vergistingsinstallaties werden nu ook als VERwerker meegeteld (+7)
- 7 installaties waren in 2010 niet operationeel, dit waren voornamelijk vergistingsinstallaties die omwille van problemen met de nabehandeling de installatie tijdelijk hebben stilgelegd (-7)
- 6 installaties die bij de vorige enquêtering wel werden meegeteld als VERwerker werden gecatalogeerd als mestBEwerker, dit waren voornamelijk installaties die niet bleken te beschikken over een 1774-erkenning voor export (-6)

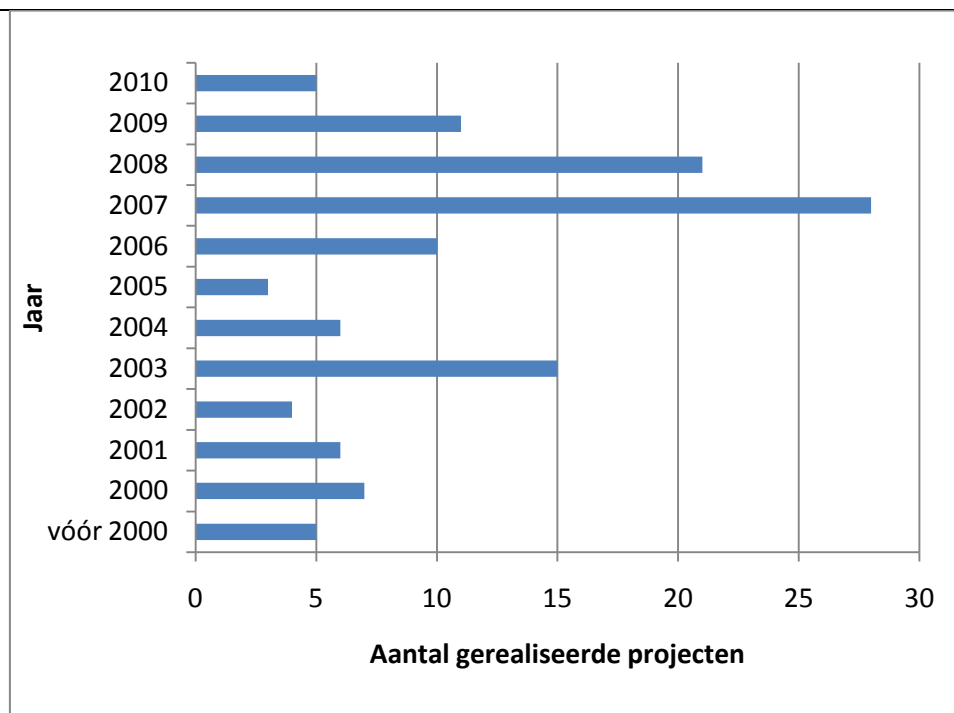
Het aantal vaste installaties in agrarisch gebied en op een bedrijventerrein is respectievelijk gedaald van 104 naar 101, en van 13 naar 10. Net als vorig jaar doet nog slechts 1 landbouwbedrijf beroep op een mobiele installatie.

Figuur 1: De geografische situering van de diverse operationele mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen

In Figuur 2 wordt het aantal gerealiseerde mestverwerkingsprojecten weergegeven, volgens het jaar van realisatie. Hieruit blijkt dat er in het jaar 2007 het meest nieuwe mestverwerkingsprojecten gerealiseerd werden. Nadien is het aantal nieuwe projecten geleidelijk teruggelopen.

Figuur 2: Het aantal operationele mestverwerkingsprojecten, ingedeeld per jaar van realisatie

2.3. Provinciale indeling van de mestverwerkingscapaciteit

In Tabel 4, wordt de operationele mestverwerkingscapaciteit weergegeven per provincie in Vlaanderen, uitgedrukt in ton ruwe mest. Figuur 3 toont de provinciale spreiding van de capaciteit, uitgedrukt in kg N.

Hieruit blijkt dat mestverwerking **vooral in West-Vlaanderen** operationeel is, waar tevens de grootste noodzaak voor mestverwerking geldt.

Als de verwerkingscapaciteit uitgedrukt wordt in 'kg N verwerkt' dan staat de provincie West-Vlaanderen op kop met 66% van de totale mestverwerkingscapaciteit. Oost-Vlaanderen en Antwerpen volgen op de tweede en derde plaats met respectievelijk 15% en 10%, en tenslotte Limburg met 9% (Figuur 3).

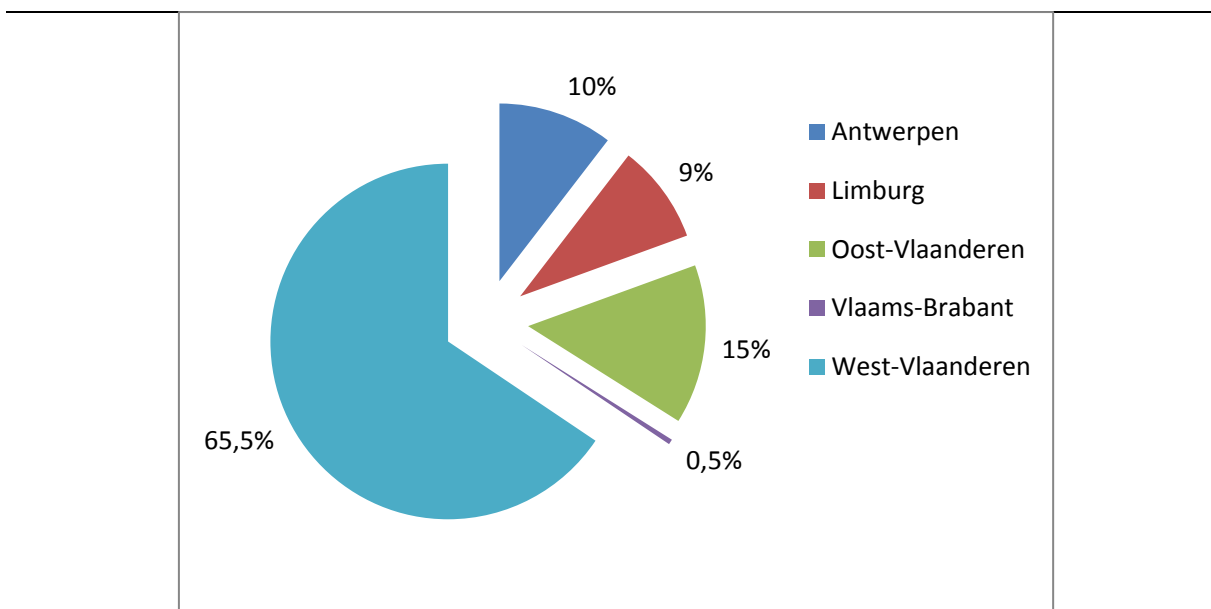
In Bijlage 1 wordt weergegeven hoeveel kg N op gemeentelijk niveau verwerkt is.

Tabel 4: De operationele mestverwerkingscapaciteit per provincie in Vlaanderen uitgedrukt in ton ruwe mest

	Antw.	Limburg	Oost-Vl.	Vl.-Br.	West-Vl.	TOTAAL
Varkensmest (excl. export ruwe mest)						
Totale verwerking	-	-	5.000	9.000	167.996	181.996
Verwerking dunne fractie	243.397	8.378	141.056	2.037	34.361	1.329.229
Verwerking dikke fractie ^a	20.262	12.410	45.000	300	85.090	163.062
Pluimveemest (excl. export ruwe mest)	10.999	39.420	42.750	-	161.800	254.969
Rundveemest	12.921	-	24.379	-	33.378	70.678
Kalvergier	21.071	-	900	-	-	21.971
Paardenmest	-	68.226	-	-	28.958	97.184
Andere mest	11.262	4.780	9.812	-	44.599	70.453
TOTAAL	319.912	133.214	268.897	11.337	1.456.182	2.189.542
% van totaal	15%	6%	12%	0,5%	66,5%	

^a Uitgedrukt in ton dikke fractie van varkensmest

Figuur 3: Spreiding van de operationele mestverwerkingscapaciteit per Vlaamse provincie, uitgedrukt in kg N (exclusief export ruwe mest)

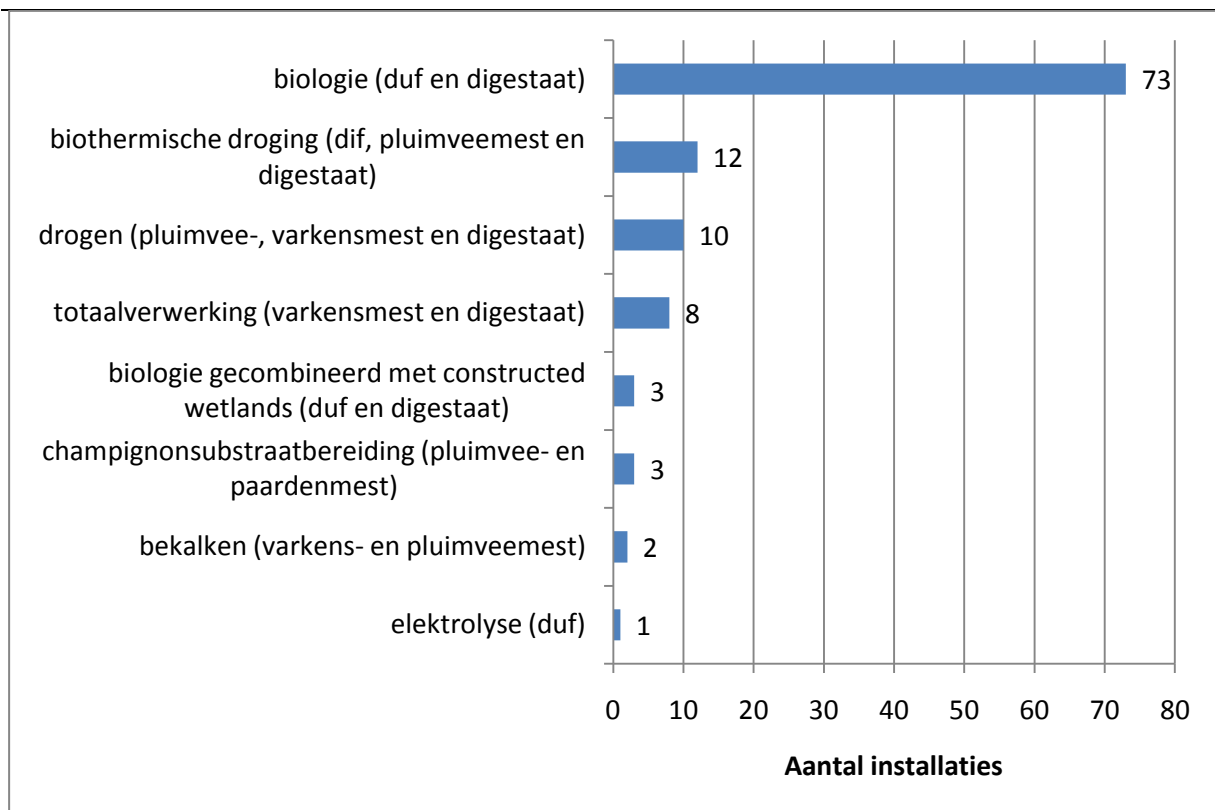
2.4. Soorten technieken

Bij de verwerking van mest worden verschillende technieken toegepast, en in verschillende gevallen ook combinaties van technieken. Aan elke installatie werd daarom conceptueel één primaire techniek toegekend. Figuur 4 geeft een overzicht van de primaire technieken die door de verschillende operationele installaties worden toegepast.

De meeste gebruikte techniek is de biologie. 73 installaties passen de biologie als primaire techniek toe. Bij een biologie wordt de stikstof in de dunne fractie na scheiding via nitrificatie en denitrificatie omgezet naar het milieuneutrale stikstofgas N_2 . 3 installaties zuiveren het effluent verder tot loosbaar water via constructed wetlands. 12 installaties passen biothermische droging toe. Dit gebeurt meestal in grote centrale installaties, waar de mest van tientallen veehouders verwerkt wordt. Daarnaast zijn droging van varkens- en pluimveemest en totaalverwerking van varkensmest en digestaat veel gehanteerde technieken.

Onder totaalverwerking worden die installaties gerekend die een volledige verwerking van varkensmest of digestaat realiseren, vaak via een combinatie van technieken. Dit zijn bijvoorbeeld co-vergistinginstallaties die het digestaat volledig verwerken (indrogen en exporteren) en installaties die een biologische behandeling combineren met biothermische droging en constructed wetlands. Figuur 5 toont de verschillende technieken die, vaak in combinatie, door totaalverwerkers worden toegepast.

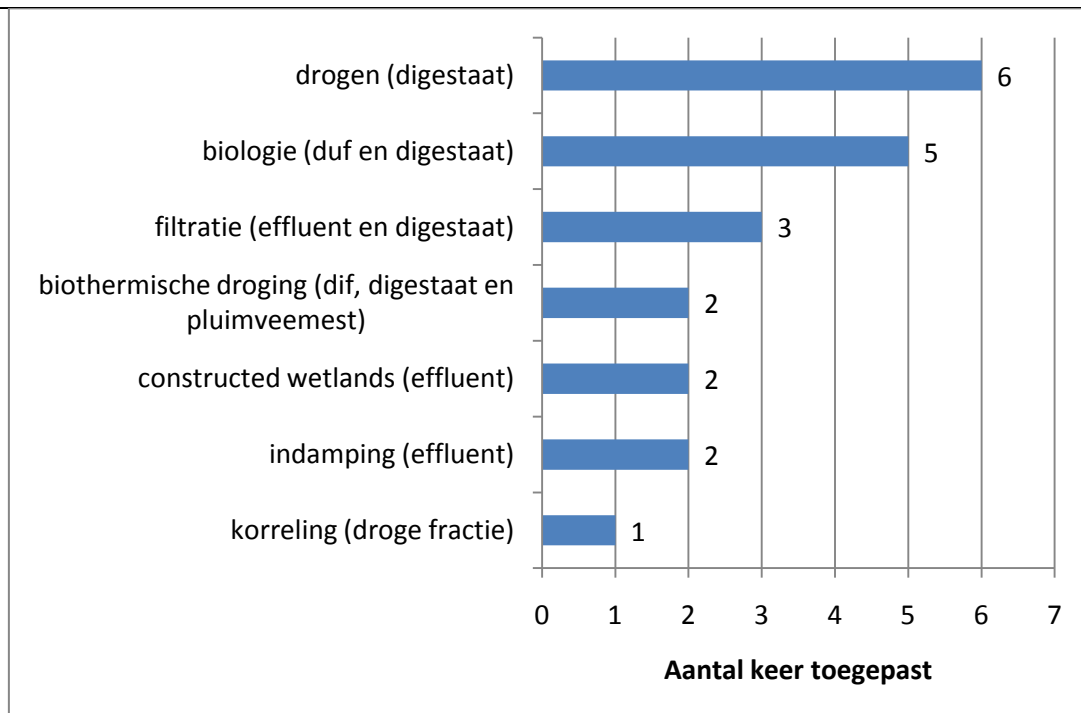
Figuur 4: Het aantal toegepaste mestverwerkingstechnieken

duf: dunne fractie van varkensmest

dif: dikke fractie van varkensmest

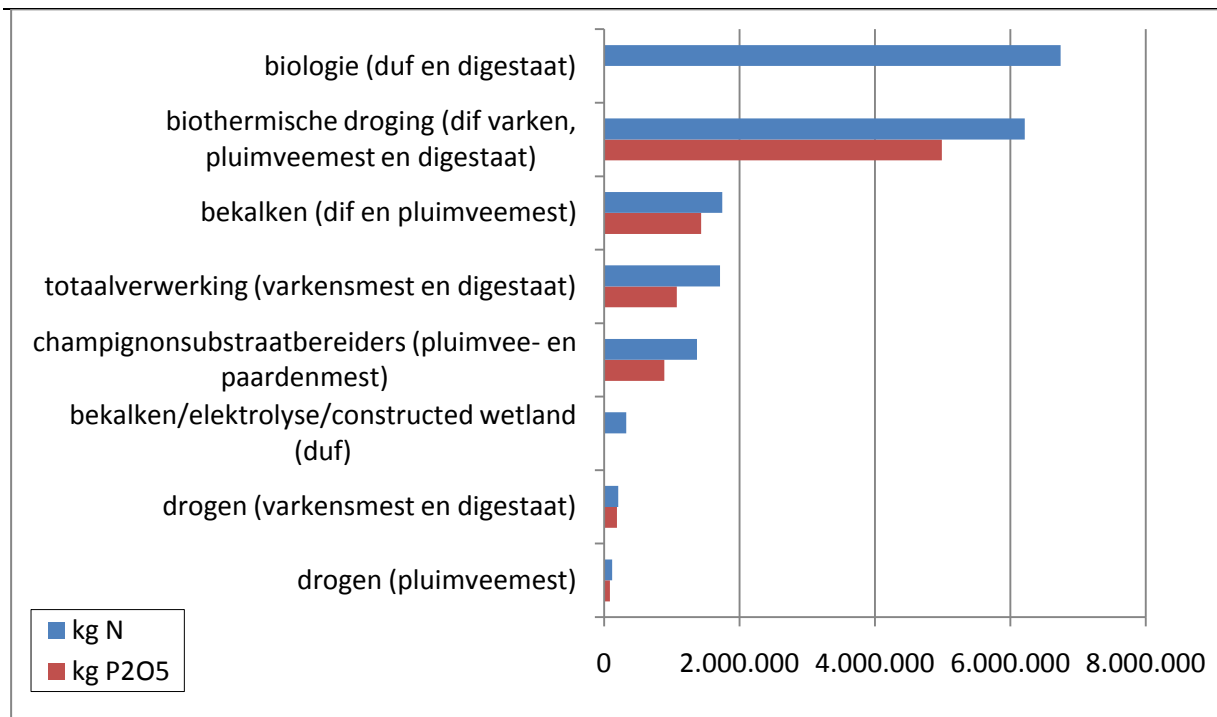
Figuur 5: Verwerkingstechnieken toegepast door totaalverwerkers

effluent: restfractie na biologische behandeling van de dunne fractie

De capaciteit van de verschillende mestverwerkingsinstallaties verschilt sterk waardoor bepaalde technieken leiden tot een grotere verwerkingscapaciteit in vergelijking met andere. Dit wordt geïllustreerd in Figuur 6. **Voor het eerst wordt de grootste hoeveelheid stikstof verwerkt via biologische behandeling van dunne fractie varkensmest en digestaat. Biothermische droging van dikke fractie varkensmest en pluimveemest zorgt wel nog steeds voor de grootste hoeveelheid fosforverwerking.**

Figuur 6: De operationele mestverwerkingscapaciteit per techniek, uitgedrukt in kg N en kg P₂O₅ (exclusief export ruwe pluimveemest)

3. VERGELIJKING OPERATIONELE EN BESCHIKBARE CAPACITEIT

Zoals reeds vermeld in de inleiding, bevroegt deze enquête de exploitanten over beschikbare en operationele verwerkingscapaciteit:

- Beschikbare mestverwerkingscapaciteit: het aantal ton mest waarvoor een operationele verwerkingsinstallatie beschikbaar is, m.a.w. het aantal ton mest dat in de gebouwde, operationele installatie maximaal verwerkt kan worden wanneer ze op volle capaciteit draait.
- Operationele mestverwerkingscapaciteit: het aantal ton mest dat effectief verwerkt is.

De 'vrije capaciteit' werd berekend als het verschil tussen de operationele en de beschikbare capaciteit. Om de vrije capaciteit correct te berekenen werd ook de capaciteit die ingenomen wordt door geïmporteerde mest in rekening gebracht bij de operationele capaciteit, deze is immers niet langer beschikbaar voor extra Vlaamse mest die zich aanbiedt. Dit werd in de vorige VCM-enquêtes niet in rekening gebracht, het verschil tussen de beschikbare en operationele capaciteit is daardoor een stuk kleiner dan in de vorige VCM-enquêtes.

De **totale operationele verwerkingscapaciteit** was in 2010 **16% kleiner dan de totale beschikbare capaciteit** (Tabel 5). Als de beschikbare capaciteit in de bestaande operationele installaties optimaal benut zou worden, is er m.a.w. nog 16% capaciteit onmiddellijk beschikbaar. Ten opzichte van de vorige enquêteringsperiode is de kloof tussen de operationele capaciteit (herrekend inclusief import) en de beschikbare capaciteit met 8% verkleind.

De voornaamste reden voor het **verschil tussen de beschikbare en operationele capaciteit** is dat jaarlijks een aantal installaties zich nog in opstartfase bevinden. Deze opstartperiode kan variëren van enkele weken tot enkele maanden of jaren, afhankelijk van de techniek. Tevens draaien een aantal installaties onder hun maximale capaciteit omwille van verschillende redenen zoals beperkingen in exportperiodes, tekort aan opslagcapaciteit, verminderde arbeidsinput tijdens de nacht,

Tabel 5: De vergelijking tussen de operationele en de beschikbare mestverwerkingscapaciteit in Vlaanderen (uitgedrukt in ton ruwe mest/jaar)

		Beschikbare capaciteit	Operationele capaciteit (inclusief import)	% verschil beschikbare en operationele capaciteit
Varkensmest	Totale verwerking	275.813	181.996	34%
	Verwerking dunne fractie	1.488.315	1.329.229	11%
	Verwerking dikke fractie	235.899	192.875	18%
Pluimveemest		403.054	337.426	16%
Rundveemest		81.622	70.678	13%
Kalvergier		42.221	21.971	48%
Andere mest (incl. paardenmest)		508.660	420.909	17%
TOTAAL		3.035.584	2.555.085	16%

Tabel 6 en tabel 7 geven de vrije capaciteit weer per provincie, respectievelijk uitgedrukt in ton ruwe mest en in kg N. Tabel 6 geeft aan dat de vrije capaciteit zich voor 61% in West-Vlaanderen bevindt.

Bijlage 2 geeft de vrije capaciteit per gemeente in ton.

Tabel 6: Vrije capaciteit per provincie (uitgedrukt in ton ruwe mest/jaar)

		Antw.	Limburg	Oost-Vl.	Vl.-Br.	West-Vl.	TOTAAL
Varkensmest	Totale verwerking	-	-	-	-	93.817	93.817
	Verwerking dunne fractie	38.692	1.622	16.612	4.063	89.024	150.013
	Verwerking dikke fractie	5.188	1.896	-	4.200	31.740	43.024
Pluimveemest		1.001	8.327	12.000	-	44.300	65.628
Rundveemest		7.278	1.800	-	-	6.339	15.417
Kalvergier		21.150	-	-	-	-	21.150
Andere mest (incl. paardenmest)		850	61.665	-	-	28.936	91.451
TOTAAL		74.159	75.310	28.612	8.263	294.155	480.499

Tabel 7: Vrije capaciteit per provincie (uitgedrukt in kg N/jaar)

		Antw.	Limburg	Oost-Vl.	Vl.-Br.	West-Vl.	TOTAAL
Varkensmest	Totale verwerking	-	-	-	-	758.106	758.106
	Verwerking dunne fractie	193.680	8.110	61.163	20.315	425.064	708.332
	Verwerking dikke fractie	63.812	23.321	-	51.660	390.402	529.195
Pluimveemest		27.007	224.663	323.760	-	1.195.214	1.770.644
Rundveemest		32.826	13.140	-	-	43.938	89.904
Kalvergier		63.450	-	-	-	-	63.450
Andere mest (incl. paardenmest)		2.949	312.641	-	-	172.351	487.941
TOTAAL		383.724	581.875	384.923	71.975	2.985.075	4.407.572

4. EVOLUTIE VAN DE OPERATIONELE MESTVERWERKINGSCAPACITEIT IN VLAANDEREN

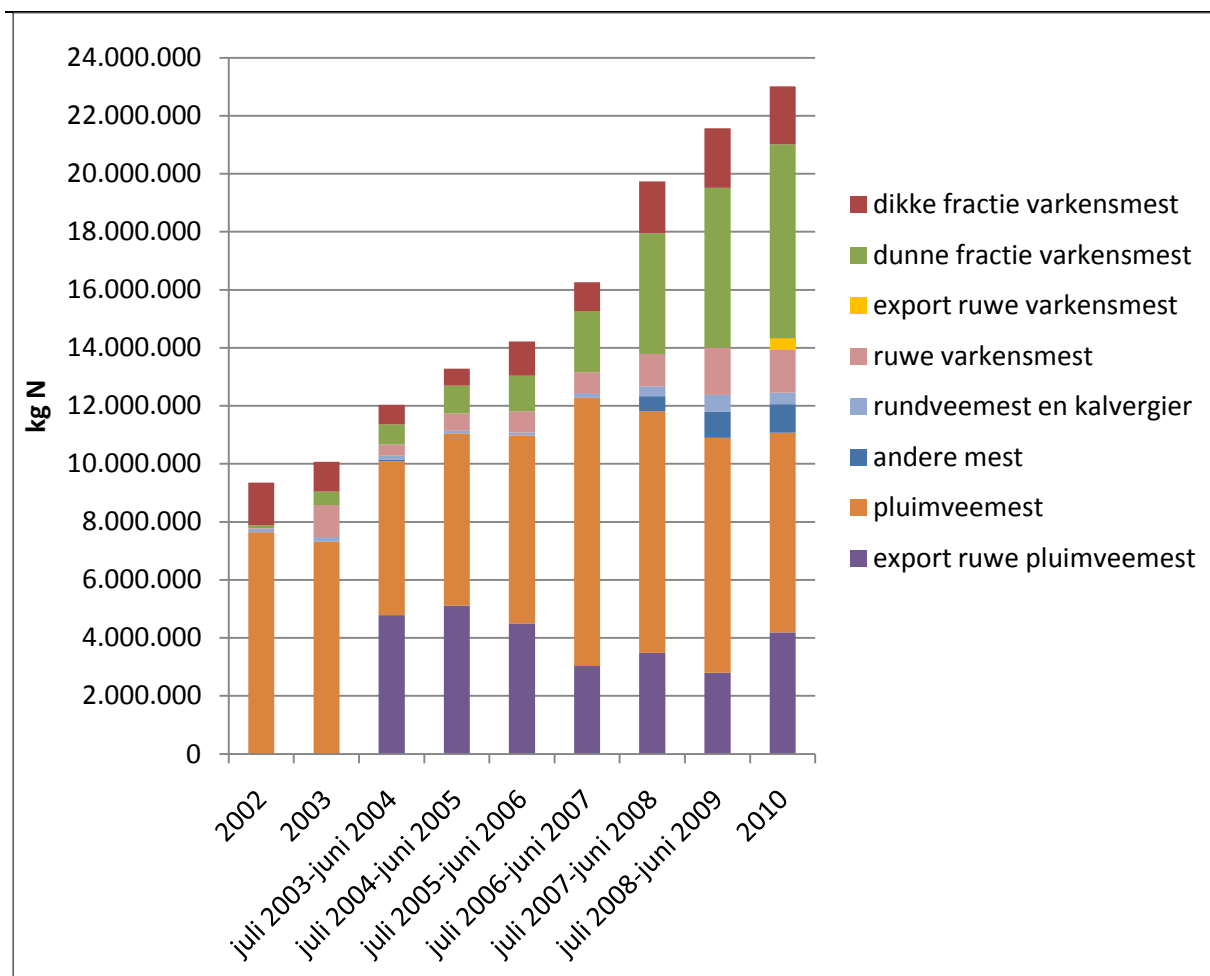
De operationele mestverwerkingscapaciteit in opeenvolgende jaren sinds 2002 (op basis van de vorige VCM-enquêtes) is weergegeven in Tabel 8 en in Figuur 7. Hieruit blijkt dat de stijgende trend van de globale mestverwerkingscapaciteit die de laatste jaren werd waargenomen zich ook in het afgelopen jaar heeft verder gezet.

De enquêteringsperiode werd dit jaar gewijzigd, een vergelijking met de vorige enquête (periode juli 2009 tot juni 2010) is niet representatief aangezien beide periodes deels overlappen. De operationele capaciteit in 2010 werd daarom met de periode juli 2008-juni 2009 vergeleken.

- De **totale verwerking van ruwe varkensmest** vertoonde een daling van 10% (op basis van ton mest) ten opzichte van 2008-2009 (Tabel 8). Deze afname kan deels verklaard worden door de nieuwe exportmogelijkheden van ruwe varkensmest naar Nederland.
- De **verwerking van dunne fractie van varkensmest** is de voorgaande jaren telkens toegenomen, en vertoonde eveneens een **stijging in 2010** ten opzichte van 2008-2009 (+23% ton mest, Tabel 8). Deze stijging is deels te wijten aan de opstart van een aantal nieuwe biologische mestverwerkingsinstallaties (in de beschouwde periode zijn 3 nieuwe biologieën opgestart), en deels door de uitbreiding van de operationele capaciteit van reeds operationele installaties.
- De **verwerking van dikke fractie van varkensmest is ongeveer gelijk gebleven** ten opzichte van 2008-2009 (-2% ton mest, Tabel 8). Gezien de toename van het aantal biologieën zou ook een stijging van de verwerking van dikke fractie verwacht worden. Dit zou verklaard kunnen worden door het feit dat dikke fractie werd gestockeerd en nog niet werd afgevoerd naar andere verwerkers.
- De **export van ruwe pluimveemest** in de beschouwde periode was 36% hoger dan in de periode 2008-2009 (+36.755 ton).
- De **export van behandelde pluimveemest** is afgenomen met 15% (-44.850 ton) ten opzichte van 2008-2009, wat een opvallende daling is. De export na verwerking omvat tevens de pluimveemest die als grondstof gebruikt wordt voor de substraatbereiders, die substraat leveren aan de champignonkwekerijen. Deze daling zou verklaard kunnen worden door de toename van de export van ruwe pluimveemest. In totaal is de export van behandelde en onbehandelde pluimveemest licht gestegen (2%).

- De verwerking van rundveemest was in de beschouwde periode hoger (+16%), de verwerking van kalvergiervast was lager (-58%), in totaal is de verwerking van rundermest afgenomen met 22%. De verwerking van andere mest (inclusief paardenmest) is toegenomen met 6% (Tabel 8).

Figuur 7: Evolutie van de operationele mestverwerkingscapaciteit in Vlaanderen (jaren 2002, 2003, 2003-2004, 2004-2005, 2005-2006, 2006-2007, 2007-2008, 2008-2009, en 2010) uitgedrukt in kg stikstof

Tabel 8: De operationele mestverwerkingscapaciteit in Vlaanderen in de jaren 2002, 2003, 2003-2004, 2004-2005, 2005-2006, 2006-2007, 2007-2008, 2008-2009 en 2010 uitgedrukt in ton ruwe mest

	2002 ^b	2003 ^b	Juli 2003- juni 2004	Juli 2004- juni 2005	Juli 2005- juni 2006	Juli 2006- juni 2007	Juli 2007- juni 2008	Juli 2008- juni 2009	2010
Totale verwerking	2.800	136.470	47.547	72.418	90.845	92.766	121.317	201.528	181.996
Verwerking dunne fractie	26.843	132.953	149.032	230.189	275.312	453.158	789.719	1.078.930	1.329.229
Verwerking dikke fractie^a	119.900	84.000	55.053	47.698	96.575	81.291	140.685	166.391	163.062
Varkensmest									
Export zuivere mest	/	/	/	/	/	/	/	/	46.420
Verwerking pluimveemest	43.481	72.561	196.957	219.365	239.830	342.569	300.309	299.820	254.969
Export zuivere mest	239.979	152.599	177.290	189.541	166.583	112.200	131.295	101.245	138.000
Rundveemest	/	11.000	4.500	2.300	3.490	4.800	43.571	61.283	70.678
Kalvergier	40.150	28.000	31.296	30.608	29.000	33.513	31.377	52.000	21.971
Andere mest	/	/	5.500	500	500	400	112.037	158.609	167.636

Voetnoten bij Tabel 8:

^a Uitgedrukt in ton dikke fractie van varkensmest

^b De VCM-enquêtes in 2002 en 2003 werden afgenomen in de zomer waarbij de operationele capaciteit werd opgevraagd voor het lopende kalenderjaar. Dit betekent dat de mestverwerkers hun capaciteit dienden in te schatten voor het komende half jaar en dit bij de verwerking van het voorbije half jaar telden. In de zomer van 2003 verwachtten enkelen dat hun pas opgestarte installatie vlot volle capaciteit ging halen in het najaar van 2003. Dit bleek echter niet het geval doordat de opstart langer duurde dan verwacht. Hierdoor maakten ze een overschatting van de verwachte capaciteit in 2003. Dit verklaart de schijnbare daling van operationele capaciteit in 2003-2004.

Voor meer inlichtingen of eventuele vragen betreffende dit rapport kunt u terecht bij het VCM op volgende coördinaten:

vzwVCM – Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking

Abdijbekestraat 9

8200 Sint-Andries/Brugge

Tel. 050/407 201

Fax 050/407 489

Website: www.vcm-mestverwerking.be

E-Mail: info@vcm-mestverwerking.be

Ellen Thibo

Frederik Accoe

Adviseurs

Tel. 050/40 72 03

Gsm Ellen: 0497/52 48 55

Gsm Frederik: 0493/73 53 19

E-Mail: ellen.thibo@vcm-mestverwerking.be

frederik.accoe@vcm-mestverwerking.be

Met medewerking van Ellen Thibo, Frederik Accoe en Isabelle Mouton.

Bijlagen

Bijlage 1: kg N verwerkt per gemeente in 2010

Gemeente	Varkensmest (excl export ruwe mest)			Pluimveemest (excl export ruwe mest)	Rundveemest	Kalvergier	Paardenmest	Andere mest	TOTAAL
	Totale verwerking	Verwerking dunne fractie	Verwerking dikke fractie						
Aalter	-	19.885	-	-	6.336	-	-	-	26.221
Alveringem	-	-	89.421	1.187.120	-	-	-	-	1.276.541
Ardoie	-	300.000	-	-	-	-	-	-	300.000
Arendonk	-	-	22.140	-	-	-	-	-	22.140
Beernem	291.600	100.225	-	-	7.480	-	-	354	399.659
Beveren	40.500	98.614	553.500	1.106.180	72.000	2.700	-	107.312	1.980.806
Bocholt	-	41.890	23.419	-	-	-	-	-	65.309
Boutersem	72.900	-	-	-	-	-	-	-	72.900
Brecht	-	338.355	-	-	-	-	-	-	338.355
Bree	-	-	118.141	720.474	-	-	1.536	56.974	897.125
Brugge	-	50.490	-	37.772	4.400	-	-	12.928	105.590
Dentergem	-	87.820	75.620	334.174	634	-	-	5.446	503.694
Diksmuide	-	361.880	-	-	-	-	-	-	361.880
Eeklo	-	55.275	-	-	13.345	-	-	-	68.620
Essen	-	4.190	-	-	-	-	-	-	4.190
Gistel	177.348	139.000	-	-	9.353	-	4.144	93.159	423.004
Halle	-	10.185	-	-	-	-	-	-	10.185
Herk-de-Stad	-	-	11.070	-	-	-	-	-	11.070
Herselt	-	-	16.605	-	164	-	-	-	16.769
Heuveland	-	105.200	-	-	-	-	-	-	105.200

Hooglede	81.409	105.280	-	-	-	-	-	4.049	190.738
Hoogstraten	-	493.600	-	-	35.592	5.223	-	33.182	567.597
Houthulst	-	91.970	-	-	-	-	-	-	91.970
Ichtegem	58.036	-	-	-	13.003	-	214	-	71.253
Ieper	-	216.470	350.698	1.577.359	1.738	-	66	100.017	2.246.348
Izegem	480.089	115.077	-	-	-	-	-	-	595.166
Kaprijke	-	145.090	-	-	21.586	-	-	605	167.281
Kasterlee	-	-	-	-	-	57.000	-	-	57.000
Kortemark	-	234.832	-	-	-	-	-	-	234.832
Kortesseme	-	-	12	-	-	-	-	-	12
Langemark-Poelkapelle	-	92.400	-	-	-	-	-	-	92.400
Ledegem	-	78.780	-	-	598	-	-	2.531	81.909
Lendelede	-	-	7.134	21.584	-	-	380	19.200	48.298
Lichtervelde	-	63.750	-	-	717	-	-	-	64.467
Lo-Reninge	-	96.890	-	-	-	-	-	-	96.890
Maaseik	-	-	-	273.280	-	-	20	-	273.300
Maasmechelen	-	-	-	69.797	-	-	344.350	-	414.147
Maldegem	-	85.000	-	-	-	-	-	-	85.000
Merksplas	-	121.390	46.125	-	9.464	-	-	-	176.979
Moorslede	-	50.000	-	-	2.200	-	-	-	52.200
Nevele	-	168.915	-	-	-	-	-	-	168.915
Oostrozebeke	-	-	-	-	14.636	-	-	-	14.636
Pittem	291.600	175.560	-	-	880	-	-	8.848	476.888
Poperinge	-	115.775	-	-	-	-	-	-	115.775
Ranst	-	-	101.475	-	-	-	-	-	101.475
Ravels	-	71.000	-	-	13.200	-	-	5.899	90.099
Rijkevorsel	-	88.500	-	-	1.980	990	-	-	91.470

Roeselare	-	119.369	-	539.600	3.650	-	141.960	3.929	808.508
Sint-Gillis-Waas	-	60.000	-	-	-	-	-	1.475	61.475
Sint-Laureins	-	72.500	-	-	-	-	-	-	72.500
Sint-Niklaas	-	-	-	47.215	-	-	-	-	47.215
Staden	-	431.385	209.100	350.740	682	-	-	-	991.907
Tielt	-	87.540	122.754	1.349	1.314	-	51	13	213.021
Torhout	-	159.580	-	-	7.212	-	-	-	166.792
Veurne	-	-	191.880	315.666	-	-	-	-	507.546
Vleteren	-	229.960	-	-	-	-	-	-	229.960
Wervik	-	75.000	-	-	-	-	-	-	75.000
Wingene	-	799.961	-	-	27.123	-	-	33.123	860.207
Wuustwezel	-	100.195	62.878	296.753	-	-	-	-	459.826
Zedelgem	-	229.145	-	-	-	-	-	-	229.145
Zonnebeke	-	-	-	-	66.000	-	-	-	66.000
Zoutleeuw	-	-	3.690	-	-	-	-	-	3.690
TOTAAL	1.493.482	6.687.923	2.005.662	6.879.063	335.287	65.913	492.721	489.044	18.449.095

Bijlage 2: Vrije capaciteit per gemeente (uitgedrukt in ton mest per jaar)

Gemeente	Varkensmest (excl export ruwe mest)			Pluimveemest (excl export ruwe mest)	Rundveemest	Kalvergier	Paardenmest	Andere mest	TOTAAL
	Totale ver- werking	Verwerking dunne frac- tie	Verwerking dikke fractie						
Aalter	-	583	-	-	-	-	-	-	583
Alveringem	-	-	12.730	16.000	-	-	-	-	28.730
Ardoois	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arendonk	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Beernem	-	108	-	-	-	-	-	-	108
Beveren	-	-	-	7.400	-	-	-	-	7.400
Bocholt	-	1.622	1.896	-	1.800	-	-	-	5.318
Boutersem	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brecht	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bree	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brugge	-	-	-	1.000	-	-	-	-	1.000
Dentergem	-	292	2.852	2.763	-	-	-	-	5.907
Diksmuide	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eeklo	-	3.912	-	-	-	-	-	-	3.912
Essen	-	711	-	-	-	-	-	-	711
Gistel	19	-	-	-	-	-	-	0	19
Halle	-	4.063	-	-	-	-	-	-	4.063
Herk-de-Stad	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Herselt	-	-	278	-	-	-	-	-	278
Heuvelland	-	960	-	-	-	-	-	-	960
Hooglede	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hoogstraten	-	6.700	-	-	2.000	-	-	-	8.700
Houthulst	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ichtegem	1.245	-	-	-	-	-	-	-	1.245
Ieper	-	21.311	13.975	14.036	-	-	-	11.559	60.881

Izegem	90.730	-	-	-	-	-	-	-	90.730
Kaprijke	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kasterlee	-	-	-	-	-	21.150	-	-	21.150
Kortemark	-	14.612	-	-	-	-	-	-	14.612
Kortesseem	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Langemark-Poelkapelle	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ledegem	-	3.250	-	-	-	-	-	-	3.250
Lendelede	-	-	-	-	-	-	-	45	45
Lichtervelde	-	87	-	-	-	-	-	-	87
Lo-Reninge	-	4.622	-	-	1.000	-	-	-	5.622
Maaseik	-	-	-	7.305	-	-	52.231	-	59.536
Maasmechelen	-	-	-	1.022	-	-	9.434	-	10.456
Maldegem	-	3.000	-	-	-	-	-	-	3.000
Merksplas	-	13.000	2.000	-	300	-	-	-	15.300
Moorslede	-	18.000	-	-	1.500	-	-	-	19.500
Nevele	-	11.217	-	-	-	-	-	-	11.217
Oostrozebeke	-	-	-	-	2.995	-	-	-	2.995
Pittem	-	750	-	-	-	-	-	-	750
Poperinge	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ranst	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ravels	-	9.800	-	-	5.000	-	-	850	15.650
Rijkevorsel	-	6.520	-	-	-	-	-	-	6.520
Roeselare	-	320	-	-	-	-	14.500	-	14.820
Sint-Gillis-Waas	-	500	-	-	-	-	-	-	500
Sint-Laureins	-	2.000	-	-	-	-	-	-	2.000
Sint-Niklaas	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Staden	-	5.568	-	-	-	-	-	-	5.568
Tielt	-	2.492	20	4.950	4.820	-	1.990	998	15.270
Torhout	-	-	-	-	361	-	-	-	361
Veurne	-	-	2.400	4.700	-	-	-	-	7.100
Vleteren	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wervik	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Wingene	-	14.595	-	-	1	-	-	-	14.596
Wuustwezel	-	1.961	2.888	1.001	-	-	-	-	5.850
Zedelgem	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zonnebeke	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zoutleuw	-	-	4.200	-	-	-	-	-	4.200
TOTAAL	93.817	142.530	33.536	59.927	10.943	20.250	78.595	9.156	448.753